

**[„CONTINUĂM A REPRODUCE...”] –
de Mihai Eminescu [21
noiembrie 1881]**

Fotografie de arhiva. Mihai Eminescu de Nestor Heck – 1884. Basarabia-Bucovina.Info

Continuăm a reproduce, de astă dată din „Neue freie Presse”, considerațiunile și criticele ce le-a inspirat foilor austro-ungare pasajul din discursul tronului privitor la cestiunea Dunării:

Mesajul cu care regele Carol al României a deschis Adunările se adresează în partea Lui esențială mai tot pe atâta guvernului austriac pe cât reprezentanților din București. Nici răscumpărarea căilor ferate, nici organizarea armatei nu turbură cu atâta viociune opinia publică în România ca cestiunea dunăreană și găsim că e firesc ca cestiunea aceasta să ocupe cel mai mare loc în mesaj. Dar, fiindcă noi în Austria avem un interes tot atât de mare ca și românii la regularea cestiunii Dunării, putem zice că pasajul respectiv al mesajului s-a rostit și pentru Austria, că cuprinde răspunsul la silințele guvernului nostru de-a înfrânge împotivirea României în contra pretențiunilor austriace.

Spre marea noastră părere de rău cată să mărturisim că suntem dezamăgiți amar prin acest răspuns. Nu ne-am legănat niciodată în speranțe sanguinice în privirea cestiunii dunărene și, după declarațiile făcute de d. de Kallay la 6 a curentei, în comitetul delegațiunii ungare, nu ne-am mai putut tăinui că succesul Austriei în cestiunea dunăreană a devenit cam neprobabil. În genere nu prea suntem răsfățați în privirea succeselor diplomatice ale guvernului nostru. Dar în oarecari puncte contasem pe înduplecarea României. D. de Kallay mărturisise în adevăr că cestiunile asupra compunerii Comisiei Mixte și a modului ei de votare nu se rezolvaseră încă, dar el adaogase că asupra dispozițiilor tehnice ale reglementului se stabilise acordul. Dintr-asta se putea deduce că Austria, urmând cu stăruință, va izbuti în sfârșit să facă a se da ascultare în București pretențiunilor ei îndreptățite și nu tocmai exagerate. Mesajul regelui Carol ne învață însă că România nu gândește nici pe departe măcar de-a îndeplini dorințele noastre și că rezistența ei e mai îndărătnică decât oricând.

Mesajul respinge datina obicinuită de-a îndulci c-o prevenitoare politeță pilula amară pe care o oferă statului învecinat. Din contra, se servă de-o manieră de-a vorbi francă și neînflorită și compensează prin sinceritate ceea ce-i lipsește ca politeță. Poate că, nu s-a mai întâmplat pân – acuma ca-n mesajul unui monarh să se impute monarhiei vecine că se servă de pretextul epizootiei pentru a-și închide granițele și ne îndoim dacă în București ar cuteza cineva să țină un asemenea limbaj față cu Rusia. În cestiunea dunăreană în fine, mesajul declară c-o claritate mai mare decât ar fi de dorit că deplina libertate a Dunării e o condiție esențială pentru dezvoltarea României și că guvernul român are datoria de-a se opune la orice punere la cale care – ar espune navigațiunea de la Porțile de Fier până la Galați influenței precumpănitoare a unei singure puteri. Va primi reglementele cele mai aspre dacă vor garanta libertatea tuturor pavilioanelor, se va supune controlului celui mai aspru, cu supoziția însă ca în apele române el să fie exercitat de autorități române.

Aceasta e o deplină desfidere la adresa guvernului austriac. Comisia Mixtă nu se citează anume, dar abia ne putem îndoii că ea e înțeleasă sub cuvintele „combinațiuni cari ar asigura unei singure puteri influența preponderantă”. Chiar dacă guvernul român nu s-ar întoarce la punctul de vedere extrem ocupat la început de reprezentantul ei, colonelul Pencovici, în Comisia Europeană, chiar dacă ar privi în principiu instituirea Comisiei Mixte sub prezidenția Austriei, ea totuși declină de pe acum prin mesaj votul preponderant al Austriei. E însă clar ca lumina soarelui și am dovedit-o în mai multe rânduri, pentru a nu mai avea nevoie să pierdem azi multe vorbe, că prezidiul gol, fără puterea de-a aduce o hotărâre în caz de paritate de voturi, nu are nici cea mai mică valoare practică, că sunt bucate aparente cu care voiesc să mulțumească Austria, o formă goală, o aparență de prisos. România ne-ar putea-o recunoaște fără a se abate deloc de la pretențiunile ei. Cu toate astea nu știm nici măcar dacă

amabilitatea României va ajunge atât de departe sau dacă ea respinge în genere Comisia Mixtă.

După comunicările ce le-am publicat acum în urmă, ea respinge Comisia Mixtă. Dacă se va confirma că guvernul român face la Londra și la Paris pașii cuveniți pentru a obține de la Anglia și de la Franța întinderea drepturilor Comisiei Europene până la Porțile de Fier, atunci rezultă că puțin vor să știe în București despre anteproiect și despre Comisia Mixtă. Antipatia contra Austriei și teama că, cu propunerile ei, urmărește scopuri politice [î]i orbește pe români în contra propriilor lor interese. Dacă Comisia Mixtă va exercita poliția fluvială și supravegherea navigației, România va avea mult mai mare influență asupra acestor lucruri decât dacă s-ar pune în mâinile unei Comisii Europene, în care votul României se va pierde mult mai lesne în deșert. Români sunt împiedecați, prin deșerte prejudiții, de-a o vedea aceasta și mai bine 'și fac rău lor înșile decât să recunoască Austriei partea ce i se cuvine la regularea raporturilor pe Dunărea de Jos.

Împrejurarea că România poate invoca Tractatul de la Berlin și poate zice pururea că în acel act nu stă nimic despre o Comisie Mixtă avem a o mulțumi ușurinței geniale, ca să nu zicem destrăbălării, cu care s-a stilizat art. 55. Oamenii de stat adunați la Berlin aveau atâta grabă și s-au îngrijit atât de puțin de amănunte încât au uitat lucrurile de căpetenie, ori le-au tratat ca pe lucruri secundare. Astfel s-au întâmplat ca cei trei reprezentanți ai Austriei să neglijeze a da articolului 55 o formulare clară, care să asigure interesele statului lor; astfel a fost cu puțință ca Tractatul de la Berlin să serve ca armă în contra Austriei, deși elaborarea reglementelor de navigație pentru cursul dintre Porțile de Fier și Galați răspunde pe deplin stipulațiunilor lui.

Dacă mesajul cere ca pe malul român poliția fluvială să fie exercitată de autorități române, cererea pentru moment nu pare

inechitabilă. Dar numai în aparență e întemeiată și nu trebuie vorbă lungă pentru a arăta că, acordându-se cererea aceasta, Austria e exclusă de la orice influență asupra navigațiunii și espusă la grave neajunsuri. dacă se acordă României supraveghearea și executarea reglementelor prin organele ei proprii, nu i se poate refuza nici Serbiei, nici Bulgariei una ca aceasta, căci ceea ce e drept și bine pe malul stâng, tot așa cată să fie și pe cel drept. Dar dacă cele trei state riverane vor supraveghea navigațiunea în mod autonom și vor îngriji de stricta aplicare a reglementelor, ce-i mai rămâne Austriei? Nefiind riverană, n-ar mai avea nimic de zis dincolo de Porțile de Fier. Prin asta n-ar suferi numai negoțul ei, ci libertatea navigațiunii pe Dunăre în genere. Tocmai România, care o enunță atât de tare și care se erige în anteluptătoare, ea însăși ar purcede la mărginirea libertății; o știm din experiență. România nu se ține nici de convenția actuală măcar și pregătește corăbiilor austriace în porturile sale surprinderi neplăcute și piedeci; ba a făcut de curând încercarea de-a le supune la darea tonajului chiar când nu descarcă. A încredința unei asemenea țări poliția fluvială și aplicarea reglementelor ar însemna a ruina negoțul austriac pe Dunăre.

Daca, cu toată, opoziția lui bruscă, mesajul va fi primit cu liniște de sferile noastre oficiale – și așa o să se întâmple, după cum ni se asigură – nu vom invidia nepăsarea lumii noastre oficiale. Poate că se esplică lucrul prin împrejurarea că am renunțat în genere de-a câștiga partida în contra României, deși contăm pe conlucrarea Rusiei. Ne înșelăm se vede, pentru că nu auzim decât ceea ce vorbește ambasadorul rusc la Viena, nu însă și ceea ce șoptește însărcinatul cu afacerile Rusiei din București. Politica cabinetului nostru are de gând a aștepta un contraproiect, pe care-l va respinge dacă se va depărta prea mult de anteproiect. Prin aceasta, se zice, va trece vremea și vremea ne va învăța ce să facem. Ca ultim expedient se mai ține în rezervă dizolvarea Comisiunii Europene a Dunării și se uită că Austria ar avea mai mult de

regretat un sfârșit atât de deplorabil al conflictului. Tactica aceasta e cunoscută în București – de la 1866 ea a fost tradusă pe terenul politic – și de aceea se dă atât de puțin pe dorințele Austriei, ca și când noi am fi micul regat și România marea putere. Iar cabinetul nostru păstrează liniștea sa distinsă, ca acel bătrân baron care, când o calfă ce trecea [î]i dă o tiflă zise plin de demnitate: „Asta nu mi atinge prestigiul”.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1 ianuarie – 31 decembrie 1881

TIMPUL

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XII

Mihai-Eminescu.Ro